

**КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС,
КРИМІНАЛІСТИКА,
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ,
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА,
СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ**

Борита Т.Г.

магістр,

*Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського*

**ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЛІЦІЇ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Утворення в системі Міністерства оборони України Військової поліції, як правоохоронного органу, віднесено до невідкладних заходів з проведення реформ та зміцнення держави [1]. Проте дискусії щодо структури, функцій та завдань зазначеного правоохоронного органу тривають вже понад 10 років.

Основними тенденціями реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України є надання їй повноважень щодо здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень та ведення оперативно-розшукової діяльності, а також створення на її основі Військової поліції.

Поділяємо думку Д. Зархіна щодо основних завдань та функцій, які доцільно було б законодавчо покласти на Військову поліцію, зокрема: запобігання, виявлення і припинення кримінальних правопорушень у Збройних Силах України та у системі Міністерства оборони України; досудове розслідування кримінальних правопорушень, учинених військовослужбовцями, віднесених законом до їх підслідності; розшук та затримання військовослужбовців, які самовільно залишили військові частини чи місця служби, а також тих, які переховуються від органів досудового розслідування або суду, чи засуджених, які ухиляються від

відбування кримінальних покарань; розшук вогнепальної зброї, боєприпасів до неї або вибухових речовин, викрадених або втрачених у військовослужбовців; захист військового майна від злочинних посягань; участь у протидії диверсійним проявам та терористичним актам на військових об'єктах [2].

Однак, необхідність приведення військової сфери України до стандартів НАТО потребує вивчення іноземного досвіду, який може стати в нагоді при реформуванні системи військової юстиції України.

Результати аналізу спеціальної та фахової літератури щодо системи військової юстиції іноземних держав дозволили дійти висновку, що Військова поліція є складовим елементом системи військової юстиції та здійснює досудове розслідування військових злочинів а також забезпечує підтримання правопорядку у військовій сфері. Переважна більшість провідних країн-членів НАТО мають у складі системи військової юстиції Військову поліцію, яка наділена певними функціями.

Важливим у рамках дослідження є праця С. Мельника [3], у якій науковець розкриває теоретичні та практичні аспекти організації системи військової юстиції в країнах членах НАТО. Розглянемо окремі з них.

Корпус військової поліції США як окремий рід військ був створений у 1941 році. На нього покладено такі завдання: розслідування злочинів у Збройних силах; контроль за дотриманням законності; профілактика дисциплінарних правопорушень; контроль і регулювання руху військового транспорту; забезпечення безпеки військовослужбовців; охорона військових об'єктів тощо. Загалом органи військової поліції Збройних сил США налічують понад 30 тис. осіб. Очолює військову поліцію США начальник військової поліції – заступник генерального інспектора сухопутних військ.

Військова поліція Канади, яка забезпечує підтримання правопорядку у Збройних силах Канади та розслідування вчинених військовослужбовцями правопорушень. Кількість військових поліцейських становить 2% від загальної кількості військовослужбовців. Органи військової поліції діють автономно від військового командування і підпорядковуються начальнику військової поліції Збройних сил Канади.

Функції військової поліції в Італії виконують карабінери – військові, організовані за територіальною ознакою як для національних, так і для міжнародних місій. З питань оборони вони підпорядковуються Міністерству оборони Італії, з питань громадського порядку – Міністерству внутрішніх справ Італії.

У Франції функції військової поліції виконує Національна жандармерія, яка має подвійне підпорядкування: Міністру оборони Франції (як складова Збройних Сил) та Міністру внутрішніх справ (як складова системи поліції). Її очолює Генеральний директор. Чисельність Національна жандармерії становить близько 110 тис. співробітників. До неї входять також республіканська гвардія, мобільна жандармерія, підрозділи, що дислокуються за межами Франції.

Військова поліція ФРН налічує близько 4,5 тис. осіб. В мирний час військові поліцейські охороняють військові об'єкти, органи управління, забезпечують безпеку транспортних перевезень, підтримують дисципліну у військових формуваннях тощо. Військова поліція не має центрального командування, а керівництво її підрозділами здійснює командир дивізії через штаб.

Окремої уваги заслуговує досвід побудови ефективної системи військової юстиції у Ізраїлі. Основною функцією військової поліції є розслідування вчинених військовослужбовцями злочинів. Крім того, до її компетенції також належить контроль над затриманими та взятими під варту солдатами Армії оборони Ізраїлю, патрулювання, попередження дисциплінарних порушень, а у військовий час – також контроль над військовополоненими і забезпечення порядку під час пересування бойових та допоміжних частин. Військова поліція підпорядковується Управлінню особового складу Генштабу. Її очолює керівник у званні генерал-майора, який командує військовою поліцією через штаб.

Отже, узагальнюючи міжнародний досвід організації функціонування військової поліції вважаємо, що реформування правоохоронної системи України повинно передбачати його глибокий аналіз та відповідність національному законодавству.

Список використаних джерел:

1. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави. Указ Президента України від 8 листопада 2019 року № 837/2019.
2. Військова поліція: якою їй бути? Стаття начальника управління військової прокуратури Західного регіону України Дмитра Зархіна. ІА проект «РЕЗОНАНС», 22.06.2020. URL: https://vpzhr.gp.gov.ua/ua/guidance_vpzhr.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=275620 (дата звернення: 14.08.2020).
3. Мельник С. Система військової юстиції в країнах членах НАТО: теоретичні та практичні аспекти : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Система військової юстиції у забезпеченні національної безпеки України». Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2019. С. 57–64.

Гамалієнко О.А.

курсант факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування,

Науковий керівник: Біліченко В.

старший викладач,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПОКРАЩЕННЯ ІНСТИТУТУ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ І НАСЕЛЕННЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ

Невід’ємною частиною роботи правоохоронних органів є робота з населенням. Тому важливе значення в цьому аспекті є довіра громадян. Відомо, що ефективна робота поліції не можлива без підтримки і допомоги громадськості.

В Україні відбулися значні реформи в цій сфері. Колишня система МВС України змінилась на Національну поліцію України. Всі ці зміни уособлюють собою не лише назву цього правоохоронного органу держави, але й зміну всієї системи, а це на сам перед виступає підґрунтям підвищення рівня довіри громадян та удосконалення інституту взаємодії поліції і населення, що впливає в зміцнення та покращення іміджу поліції в цілому.